

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в Освенцімі
Університет прикладних наук в м. Ельблонг
Пряшівський університет
Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

III Міжнародної науково-практичної конференції

Україна, Мукачево 23-24 квітня 2025 р.

Mukachevo State University
Psychology Chair
The Witold Pilecki State University in of Applied Sciences in Oświęcim
University of Applied Sciences in Elblag
Pryaszów University
Lesya Ukrainka Volyn National University

Personality Formation: Personogenetic Context

Collection of theses
III International Scientific and Practical Conference

Mukachevo April 23-24, 2025

УДК 159.923.2:159.922(043.2)

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету (Протокол № 3 від 23.05.2025 р.)*

C11

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 квітня 2025р., м. Мукачево / ред. кол. Л. І. Капітан (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2025. 157 с.

Редакційна колегія:

Капітан Л. І. – д. істор. н., професор (голова); Туріс І. Ю. – к. філол. н., доцент;
Корнієнко І. О. – д. психол. н., професор; Щербан Т.Д. – д. психол. н., професор; Брецько
І. І. – к. психолог. н., доцент; Воронова О. Ю. – к. психолог. н., доцент.

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей 23-24 квітня 2025 р.

важливо на даному етапі приділяти значну увагу власному саморозвитку. Адже в деяких юнаків можна спостерігати порушення саме в сфері інтересів та прагнень до власного розвитку.

Література:

1. Амяга А. Н. Самопрезентація як соціально-психологічне явище. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Психологія*. 2005. № 645. С. 15–19.
2. Goffman, E. *Interaction Ritual: Essayson Face-to-Face Behavior*. New York: PantheonBooks.1967.
3. Майєрс Д. Соціальна психологія. Київ: Основи, 2008. 568 с.
4. Байєр О. О., Лук'яненко О. М. Особливості переживання страху дорослішання особами юнацького віку. *Науковий вісник Херсонського державного*. 2017. Вип. 5.
5. Глушченко С. Д. Соціально-психологічні особливості Інтернет адиктивної поведінки особистості. Київ: Університет «Україна», 2008. 547 с.
6. Капустюк О. М. Самопрезентація як засіб створення позитивного іміджу особистості. Київ, 2007. 252 с.
7. Оверчук В. А., Худа М. Б. Особливості самоставлення осіб юнацького віку з різним рівнем успішності. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія Психологічні науки*. 2023. Вип. 1(1). С. 31–37.
8. Теслик Н. М., Мартинюк С. Л., Ксенженко В. С. Особливості психопрофілактики емоційного вигорання осіб юнацького віку. *Психологічні студії*. 2024. № 2. С. 207–214.
9. Бакка Ю. В. Дослідження самотійності особистості юнацького віку у взаємозв'язку з її гендерними характеристиками. *Журнал сучасної психології*. 2023. № 2. С. 7–13.

УДК 159.922.8:159.942.5:364.624.4-053.67(043.2)

ІРИНА БРЕЦКО

кандидат психологічних наук, доцент
завідувач кафедри психології
Мукачівський державний університет

БОЙЧУК В.В.

здобувачка 5 курсу, групи П-5 з
спеціальності 053 «Психологія»
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Період юності має безліч викликів для психологічного зростання особистості зважаючи на актуалізовану потребу у встановленні нових контактів, якісному налагодженні вже існуючих, потребу в розумінні оточуючими емоцій, почуттів, станів, а також потребу в самовизначенні (ідентичність, професія тощо).

Сукупність цих та додаткових факторів формують системний підхід особистості до взаємодії з соціумом, враховуючи темпераментні та характерологічні особливості і підштовхує до проживання полюсів самотності-товарииськості. Саме в межах цих категорій відбувається основний процес рефлексії в юнацькому віці і залежно від багатьох факторів, починаючи особистісними психофізіологічними до особливостей функціонування соціального середовища навколо, залежить якому полюсу буде надана перевага.

Самотність стає більш поширеним явищем, коли молодь переходить від дитинства до юнацького віку. С. Ханг вважає, що ключовим процесом, який лежить в основі цього, може бути, пов'язане зі статевим дозріванням,

підвищення біологічної стрес-реактивності, яке може змінити соціальну поведінку і спричинити конфлікт або соціальну відстороненість (поведінка «бий або тікай») в одних молодих людей, але посилити просоціальні (схильність до дружби) реакції в інших [1; 2]. У своїх працях вчений пропонує інтегративну теоретичну модель, яка визначає соціальні, особистісні та біологічні характеристики, що лежать в основі індивідуальних відмінностей у соціально-поведінкових реакціях на стрес. Ця модель описує замкнене коло, в якому молодь, яка реагує на стрес тенденціями до боротьби або втечі, розвиває зростаючий і хронічний рівень самотності. Тоді як молодь, яка демонструє поведінку, спрямовану на дружбу, може бути захищеною від цих наслідків [3].

В своїх наукових працях М. Х. Лім як і І. Саволайнер зазначає про відомий факт широкого використання в юнацькому віці цифрових інструментів для спілкування з іншими. Також зазначає, що існуючі додатки соціальних мереж можуть сприяти великій кількості саме коротких соціальних взаємодій, на противагу меншій кількості більш значущих стосунків або таких, що спрямовані на посилення соціальної підтримки.

Існуючі платформи соціальних мереж несуть ризик відчуження та кібербулінгу, що може сприяти посиленню самотності. Ця ситуація, стверджує М. Х. Лім свідчить про можливість використання більш позитивного мобільного застосунку для розвитку сильних сторін і зменшення самотності. Ця можливість добре узгоджується зі збільшенням кількості цифрових платформ, які або доповнюють очні втручання з охорони психічного здоров'я, або просто залучають молодих людей, які в іншому випадку не брали б участі у інтервенціях з охорони психічного здоров'я. Водночас існують складнощі з реалізацією такої ідеї, оскільки цифрові медичні втручання, які можуть надавати науково обґрунтовану медичну інформацію, є дуже цінними та бажаними для молоді, для їх розробки та тестування потрібні значні ресурси [4; 5].

Самотність асоціюється з різними формами психопатології у підлітків, наголошує Е. Йоплінг в дослідженні впливу переживання самотності на рівень кортизолу в молоді. Цей факт може впливати на довгострокове здоров'я та розвиток в ранній юності. Зокрема, самотність може впливати на добовий рівень кортизолу, показник функціонування гіпоталамо-гіпофізарно-наднирникової системи, який є основним предиктором здоров'я протягом усього життя.

Вчений зі своєю командою виявили, що більша самотність асоціюється з вищим рівнем кортизолу при пробудженні. Критично важливо, що така модель функціонування збільшує ризик несприятливих наслідків для психічного та фізичного здоров'я. Отримані результати підкреслюють важливість розробки та розповсюдження стратегій, спрямованих на пом'якшення почуття самотності серед молоді [6; 7; 8].

Звертаючись до теми підтримки молоді при переживання самотності та виборі ефективного джерела цієї підтримки варто звернутися до дослідження С. Гольдштейн та її колег. Вони наголошують, що соціальна підтримка захищає людей від негараздів протягом усього життя, і особливо важлива в періоди

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей 23-24 квітня 2025 р.

інтенсивних соціальних змін, наприклад, під час переходу до дорослого життя. Зосередившись на трьох специфічних джерелах соціальної підтримки (сім'я, друзі та романтичні партнери), їх дослідження вивчало буферну функцію соціальної підтримки в боротьбі зі стресом і самотністю, а також те, чи змінюється зв'язок між соціальною підтримкою та самотністю при постійному рівні стресу залежно від джерела підтримки. [9].

Результати отримані С. Гольдштейн свідчать про те, що роль соціальної підтримки в боротьбі зі стресом та самотністю залежить від її джерела. Лише підтримка друзів пом'якшувала зв'язок між стресом і самотністю. Крім того, коли рівень стресу залишався незмінним, зв'язок між соціальною підтримкою та самотністю відрізнявся залежно від джерела: підтримка від друзів або романтичних партнерів (але не від сім'ї) негативно асоціювалася з самотністю. Що стосується гендерних відмінностей, то негативний вплив нижчого рівня підтримки з боку сім'ї або друзів на самотність був більшим у жінок, ніж у чоловіків. Це дослідження поглиблює наше розуміння соціальної підтримки серед молоді студентського віку.

Література:

1. Виноградна О. В. Психологічні особливості феномену самотності в юнацькому віці. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 11. С. 5–9.
2. Гайдук Н. С. Психологія самотності та проблеми адаптації особистості. *Актуальні напрями практичної психології і психотерапії*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, студентів та аспірантів, м. Харків, 16 груд. 2020 р. Харків, 2020. С. 45–48.
3. Львовичкіна О. Переживання самотності у підлітковому віці. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. Київ, 2015. Вип. 1(3): Психологія. С. 78–81.
4. Мовчан М. М. Самотність як феномен буття особистості: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. 266 с.
5. Помазова О. В. Самотність як психологічний феномен. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Психологія і педагогіка*. 2013. Вип. 23. С. 206–214.
6. Психолого-педагогічні основи процесу самотворення особистості: монографія / Л. З. Сердюк та ін.; за ред. Л. З. Сердюк. Київ, 2015.
7. Сахацька М. Ю. Теоретичний аналіз дослідження проблеми самотності в сучасній психології. *Досвід особистості: теорія і практика*: зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф., м. Ніжин, 27–28 лют. 2020 р. Ніжин, 2020. С. 233–240.
8. Hang S., Jost G. M., Guyer A. E., Robins R. W., Hastings P. D., Hostinar C. E. Understanding the development of chronic loneliness in youth. *Child Development Perspectives*. 2024. Vol. 18(1). P. 44-53.
9. Lee C. Y. S., Goldstein S. E. Loneliness, stress, and social support in young adulthood: Does the source of support matter? *Journal of Youth and Adolescence*. 2016. Vol. 45. P. 568-580.